

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DIGITÁLNÍ UČEBNÍ MATERIÁL

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0969
Název školy	Gymnázium Česká a Olympijských nadějí, České Budějovice, Česká 64
Název materiálu	VY_32_INOVACE_ZSV_1_4_ZIK_09_EINSATZGRUPPEN
Autor	Mgr. Martin Zikmunda
Tematický okruh	Antisemitismus a holocaust
Ročník	1. – 4.
Datum tvorby	03.01.2014
Anotace	Einsatzgruppen
Metodický pokyn	Pracovní list je určen jako výuková pomůcka se zaměřením na mezipředmětové vztahy předmětů dějepis, základy společenských věd, zeměpis i jako materiál k samostudiu. Možnosti využití: promítání, práce jednotlivců nebo dvojic u PC, vtištění pracovního listu.
Pokud není uvedeno jinak, použitý materiál je z vlastních zdrojů autora.	

Pracovní list

Einsatzgruppen

Využitelné pomůcky:

Atlas světa, Slovník cizích slov, internetové zdroje

Seznam citací:

¹ AUTOR NEUVEDEN. *Einsatzgruppen* [online]. [cit. 3.1.2014]. Dostupný na WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Einsatzgruppen>

² AUTOR NEUVEDEN. *Operace Barbarossa* [online]. [cit. 28.12.2013]. Dostupný na WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:FO-41-06-21.GIF>

³ Obrázek zpracován pomocí volného softwaru „Zoner Callisto 5 FREE“

⁴ Obrázek zpracován pomocí volného softwaru „Zoner Callisto 5 FREE“

⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Slovenská republika (1939 - 1945)* [online]. [cit. 3.1.2014]. Dostupný na WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Slovakia1941_02.png

⁶ Obrázek zpracován pomocí volného softwaru „Zoner Callisto 5 FREE“

Výchozí text

Einsatzgruppen¹

Pohotovostní jednotky Einsatzgruppen byly zřízeny vedoucími představiteli nacistického Německa již před invazí do Rakouska a obsazením Československa. Po obsazení Polska bylo jejich úkolem terorizovat místní obyvatelstvo a likvidovat nežádoucí osoby, v první řadě Židy, polskou inteligenci a kněze (operace Tannenberg). V květnu roku 1941 vznikly jednotky SS Einsatzgruppen určené pro činnost v Sovětském svazu, kam byl plánován německý útok - operace Barbarossa. Jejich úkolem byl jednak boj proti partyzánům, jednak likvidace skupin obyvatelstva - v první řadě Židů, komunistů a Cikánů, postupně následovalo vyhlazování slovanského obyvatelstva a příslušníků asijských menšin v Sovětském svazu. Veliteli těchto zvláštních jednotek byli příslušníci tajné státní policie Gestapa (Geheime Staatspolizei), SD (Sicherheitsdienst) a SS (Schutz-Staffeln). Mužstvo tvořili příslušníci Gestapa, SD, SS, příslušníci pořádkové policie OrPo (Ordnungspolizei) a zejména příslušníci zbraní SS (Waffen-SS).

SS Einsatzgruppen vykonávaly ty nejvíce odsuzované zločiny na okupovaném území Sovětského svazu. Např. v roce 1941 v Babí Jar u Kyjeva zavraždily koncem září přes 33 tisíc Židů, přičemž na tomto místě bylo celkem zmasakrováno 100 - 200 tisíc občanů SSSR. V polovině roku 1943 se Sonderkommando 1005 pokusilo odstranit důkazy o masových popravách exhumací a kremací mrtvých.

Einsatzgruppen se dělily na další podskupiny známé jako Einsatzkomandos či Sonderkomandos. V případě potřeby mohly požádat jednotky Einsatzgruppen o pomoc Wehrmacht, ještě důležitější byla pro ně spolupráce s místními policejními sbory na Ukrajině, v Lotyšsku či Litvě, kde jejich příslušníci bývali odměňováni z majetku ukradeného zavražděným obětím.

V Sovětském svazu byly čtyři Einsatzgruppy, přičemž každou z nich tvořilo zhruba 3000 mužů.

- Einsatzgruppe A (velitel SS-Standartenführer Dr. Franz Walter Stahlecker) - Pobaltí, sídlo „pevnost smrti číslo 9“ u Kaunasu
- Einsatzgruppe B (velitel SS-Brigadeführer Arthur Nebe) - Bělorusko
- Einsatzgruppe C (velitel SS-Brigadeführer Dr. Otto Rasch) - Ukrajina, sídlo Kyjev
- Einsatzgruppe D (velitel SS-Standartenführer prof. Otto Ohlendorf) Besarábie, Krym, Kavkaz

Způsob likvidace lidí těmito komandami byla nanejvýš brutální. Lidé byli vyhnáni z domovů, přičemž se stávalo, že nemohoucí lidé byli zastřeleni i v posteli. Ostatní odcházeli buď do transportů, které je odvážely do koncentračních táborů, nebo na určitá místa, kde mužové museli vykopat masový hrob, načež lidé byli postupně stříleni a padali postupně do hrobu. Před exekucí se mnohdy museli dívat na oběti, které tam už ležely. Stávalo se, že se ženy před popravou musely vysvléct do naha, některé z nich byly před popravou znásilněny nebo se samy podvolily, aby si zachránily život, ovšem většinou stejně byly druhý den zastřeleny, aby se Němci zbavili svědků masakru. Další "kratochvíli" komandami byly tzv. "hony," při nichž byli lidé, kteří se schovávali v lese, stříleni jako lovná zvěř. Podobnou záležitostí bylo využívání odsouzených jako terčů při cvičných střelbách. Brutálním způsobem likvidace bylo i nahánění lidí na dopravní lodě, které byly v moři potopeny. Einsatzgruppy se účastnily i tzv. "vyčišťovacích protipartyzánských akcí," při nichž bylo masakrováno civilní obyvatelstvo vesnic v příslušné oblasti. Při těchto akcích, které vykonávaly samostatně i jednotky Waffen SS, byli lidé přinuceni odejít do některé větší budovy (např. do kostela), přičemž tam byli buď

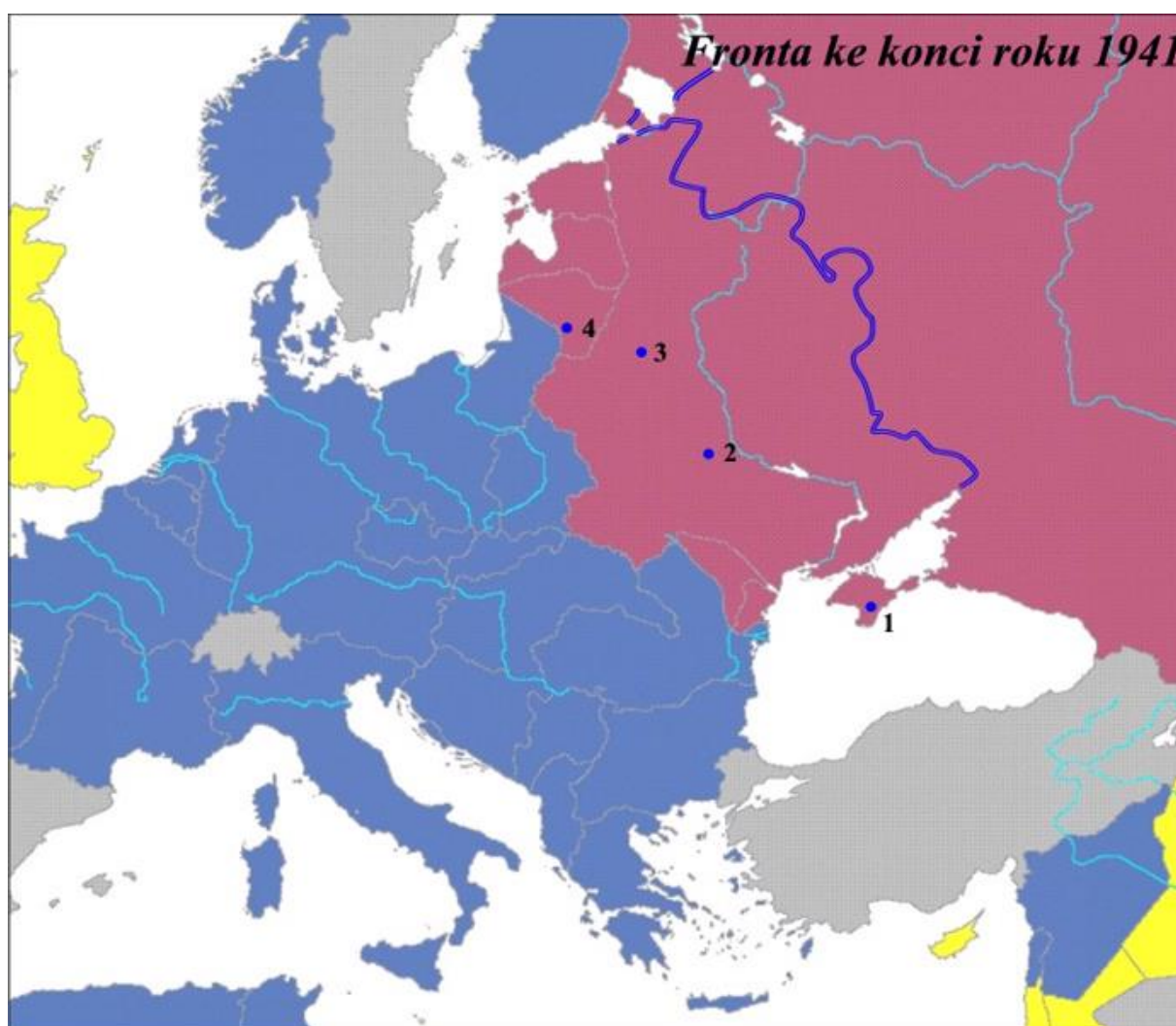
¹ AUTOR NEUVEDEN. *Einsatzgruppen* [online]. [cit. 3.1.2014]. Dostupný na WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Einsatzgruppen>

upálení zaživa, nebo zmasakrování ručními granáty. Tyto vesnice, (mezi nimiž byl např. i Český Malín, v němž žila česká menšina), pak byly do základů vypáleny.

Počet obětí řádění těchto jednotek není přesně znám. Odhaduje se, že jen v Sovětském svazu bylo těmito komandami smrti zlikvidováno zhruba 2 milióny osob, z toho asi 900 tisíc Židů. Některé zdroje uvádějí, že jednotky Einsatzgruppen mají na svědomí smrt až tří miliónů sovětských válečných zajatců.

Po vypuknutí Slovenského národního povstání v roce 1944 působily tyto jednotky i na Slovensku. Kromě potlačování povstání se účastnily masakrů, při nichž bylo povražděno přes 5 tisíc Slováků včetně starců, žen a dětí, bylo vypáleno 90 slovenských vesnic, a po válce bylo odkryto 211 hromadných hrobů.

1. Na základě výchozího textu urči v mapě níže, kde sídlila jednotlivá uskupení Einsatzgruppe A – D. K řešení můžeš použít internetové zdroje. Se souhlasem učitele můžeš také použít atlas.

Mapa Fronta ke konci roku 1941² – upravená mapa³

² AUTOR NEUVEDEN. *Operace Barbarossa* [online]. [cit. 28.12.2013]. Dostupný na WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:FO-41-06-21.GIF>

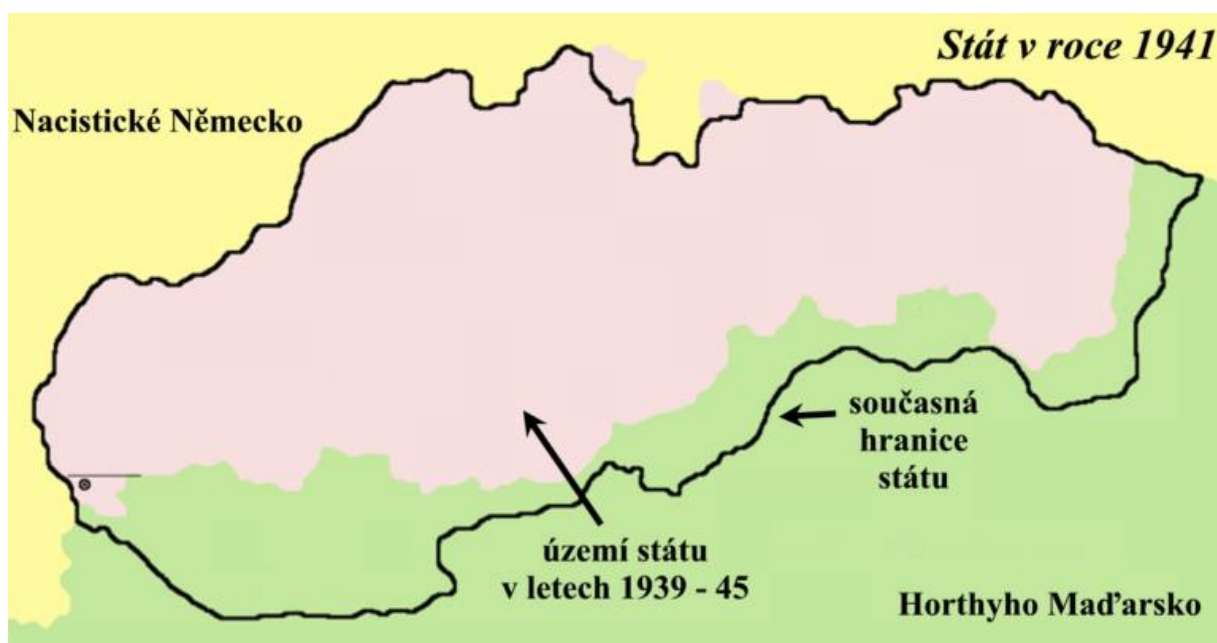
³ Obrázek zpracován pomocí volného softwaru „Zoner Callisto 5 FREE“

2. Do stejné mapy úkolu č. 1 zakresli českou obec Český Malín. K řešení můžeš použít internetové zdroje. Se souhlasem učitele můžeš také použít atlas.

3. Která z následujících tvrzení vzhledem k výchozímu textu jsou pravdivá? Více jak jedna odpověď je správná.

- a) Jednotky Einsatzgruppen se účastnily operace Tannenberg.
- b) Asijskými menšinami se Einsatzgruppen nezabývaly.
- c) Součástí jednotek Einsatzgruppen byl i Wehrmacht
- d) Arthur Nebe byl velitelem jednotek Einsatzgruppen v Pobaltí.
- e) Více jak 100 tisíc občanů SSSR bylo zmasakrováno jednotkami Einsatzgruppen v rokle Babí Jar.
- f) Veliteli jednotek Einsatzgruppen mohli být i členové OrPo.
- g) Jednotky Einsatzgruppen nepůsobily na Slovensku.

4. Které informace, vztahující se k státnímu celku na mapě níže, jsou fakticky správné? O jaký stát se jedná?

Vzhledem k povaze úkolu je citace zdrojů obrázku uvedena v části **Řešení**.

- a) Národní povstání v roce 1944.
- b) Vypálená obec Český Malín.
- c) Rokle Babí Jar.
- d) Na území tohoto státu působily jednotky Einsatzgruppen.
- e) Neexistence hromadných hrobů.
- f) Jedním z jeho sousedů v roce 1941 bylo Rakousko.
- g) Tento stát nebyl před rokem 1939 součástí jiného státního útvaru.

5. Na základě výchozího textu definuj, k čemu sloužily jednotky Einsatzgruppen.

Řešení

1. Na základě výchozího textu urči v mapě níže, kde sídlila jednotlivá uskupení **Einsatzgruppe A – D**. K řešení můžeš použít internetové zdroje. Se souhlasem učitele můžeš také použít atlas.

Einsatzgruppe A – Pobaltí – Kaunas – 4

Einsatzgruppe B – Bělorusko – Minsk – 3

Einsatzgruppe C – Ukrajina – Kyjev – 2

Einsatzgruppe D – Besarábie, Krym, Kavkaz – 1, Simferopol

2. Do stejné mapy úkolu č. 1 zakresli českou obec **Český Malín**. K řešení můžeš použít internetové zdroje. Se souhlasem učitele můžeš také použít atlas.

Mapa Fronta ke konci roku 1941² – upravená mapa⁴

3. Která z následujících tvrzení vzhledem k výchozímu textu jsou pravdivá? Více jak jedna odpověď je správná.

a) Jednotky Einsatzgruppen se účastnily operace Tannenberg. (správně)

b) ~~Asijskými menšinami se Einsatzgruppen nezabývaly.~~

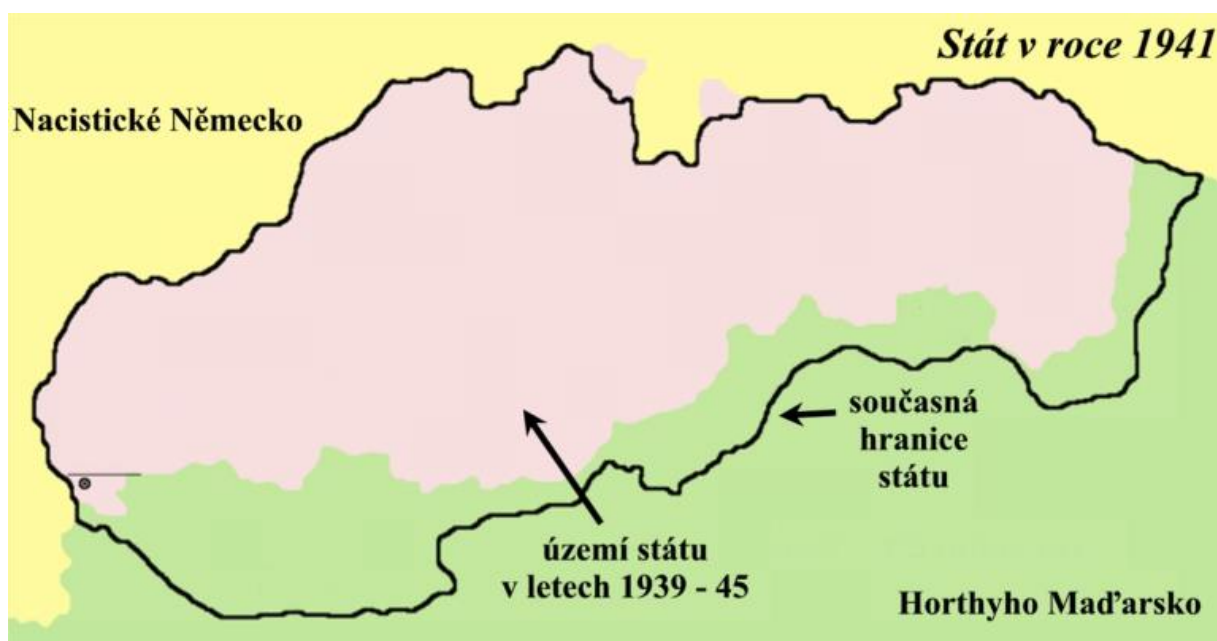
c) ~~Součástí jednotek Einsatzgruppen byl i Wehrmacht~~

⁴ Obrázek zpracován pomocí volného softwaru „Zoner Callisto 5 FREE“

- d) ~~Arthur Nebe byl velitelem jednotek Einsatzgruppen v Pobaltí.~~
- e) **Více jak 100 tisíc občanů SSSR bylo zmasakrováno jednotkami Einsatzgruppen v roklí Babí Jar.** (správně)
- f) **Veliteli jednotek Einsatzgruppen mohli být i členové OrPo.** (správně)
- g) ~~Jednotky Einsatzgruppen nepůsobily na Slovensku.~~

4. Které informace, vztahující se k státnímu celku na mapě níže, jsou fakticky správné?
O jaký stát se jedná?

- a) **Národní povstání v roce 1944.** (správně)
 - b) ~~Vypálená obec Český Malín.~~
 - c) ~~Rokle Babí Jar.~~
 - d) **Na území tohoto státu působily jednotky Einsatzgruppen.** (správně)
 - e) ~~Neexistence hromadných hrobů.~~
 - f) ~~Jedním z jeho sousedů v roce 1941 bylo Rakousko.~~
 - g) ~~Tento stát nebyl před rokem 1939 součástí jiného státního útvaru.~~
- Jedná se o Slovenský stát.

Mapa Stát v roce 1941⁵ – upravená mapa⁶

5. Na základě výchozího textu definuj, k čemu sloužily jednotky Einsatzgruppen.

Po obsazení Polska bylo jejich úkolem terorizovat místní obyvatelstvo a likvidovat nežadoucí osoby, v první řadě Židy, polskou inteligenci a kněze (operace Tannenberg). V květnu roku 1941 vznikly jednotky SS Einsatzgruppen určené pro činnost v Sovětském svazu. Jejich úkolem byl jednak boj proti partyzánům, jednak likvidace skupin obyvatelstva - v první řadě Židů, komunistů a Cikánů, postupně následovalo vyhlazování slovanského obyvatelstva a příslušníků asijských menšin v Sovětském svazu.

⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Slovenská republika (1939-1945)* [online]. [cit. 3.1.2014]. Dostupný na WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Slovakia_1941_02.png

⁶ Obrázek zpracován pomocí volného softwaru „Zoner Callisto 5 FREE“